

HILDA

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Germaanse naam: 'strijd' (vgl. ons woord 'held' of 'schild'); waarschijnlijk betreft het hier een verkorting van een naam die was samengesteld uit het woord 'Hild-' en een ander woord. Zie bv. Brunhilde/-is = heldin of schild als een (bruine) berin; Clotilde/-is = heldin voor het volk of schild enz.; Diethilde/-is = volksheldin of schild voor het volk; Hildegard/-is = heldin met de zweep/gard of in de hof (gaarde); Hildegonda/-is = heldin of schild in de strijd enz.

*

Hilda van Whitby osb., Engeland; abdis; † 680.

Feest 17 november.

Zij moet geboren zijn rond 614 en was verwant met het koningshuis van Northumbrië, één van de koninkrijkes, waarin Engeland destijds was verdeeld. Op het moment dat zij ter wereld, was haar vader, Hereric, ten gevolge van allerlei politieke verwickelingen juist lafhartig vermoord.

De legende vertelt hoe haar moeder, Breguswith, kort voor Hilda's geboorte een bijzondere droom zou hebben gehad. Haar man werd van haar weggenomen, en hoe ze ook zocht, ze kon hem nergens meer vinden. Tijdens haar zoektocht vond ze onder haar gewaad een halsketting die samengesteld was uit de kostbaarste stenen. Terwijl zij er vol verbazing naar keek, begonnen ze schitterend te stralen. Het licht greep almaar meer om zich heen, totdat de glans ervan tenslotte over heel Engeland lag...

Volgens de Engelse geschiedschrijver Beda († 735) is deze droom in Hilda tot werkelijkheid geworden.

Hilda was nog jong, toen ze tezamen met haar oom, koning Edwin, en diens gehele hof werd gedoopt door Paulinus (in 627 of 631). Deze Paulinus was de geestelijk leidsman van haar tante, koningin Ethelburga; hij was bisschop van York, later zetelde hij te Rochester († 644). Op 33-jarige leeftijd trad zij in bij de zusters van klooster Hartlepool dichtbij de rivier de Wear. Niet lang na haar intrede werd zij al abdis. Door bisschop Aidan van Lindisfarne werd zij aangesteld als abdis van het pas gestichte Whitby te Streaneshalch. Whitby was een zogeheten dubbelklooster; het complex bevatte een mannen- en een vrouwenafdeling, die strikt van elkaar waren gescheiden. Het geheel stond onder leiding van één persoon; de eerste was dus Hilda.

Haar invloed kan moeilijk overschat worden. Naast het gebed en de uiterst strenge levenswijze bevorderde zij ook de studie. Uit de kloostergemeenschap waaraan zij leiding gaf, zijn minstens vijf bisschoppen voortgekomen. Whitby werd één van de invloedrijkste kloosters van dat moment. Zij was het ook die de eerste grote Engelse dichter ontdekte en stimuleerde: Caedmon. Hij schreef over christelijke onderwerpen met behulp van de inheemse literaire technieken. Beroemd is zijn gedicht over de Schepping.

In de beginperiode volgde Whitby de Keltische regel, een zeer strenge levenswijze die terugging op Columkil van Iona, gesymboliseerd door de tonsuur: de monniken schoren hun hoofdhaar tot halverwege af; van achter droegen zij het haar in een opzichtige staart. De monniken van het vasteland schoren hun hoofdhaar af, maar behielden een kransje haar vlak boven de oren: dat was het Romeinse gebruik. Bovendien hadden de Keltische monniken op grond van hun cultuur een eigen berekening om de paasdatum te bepalen; deze verschilde elk jaar met de Romeinse paasdatum. Hilda heeft veel gedaan om de eenheid tot stand te brengen. Tenslotte riep zij in 664 de beroemde synode van Whitby bijeen. Na verhitte discussies koos men voor de eenheid: de Engelse kloosters namen de Romeinse gebruiken en de regel van Benedictus aan, die al overal op het vasteland was ingevoerd. Paasdatum en tonsuur zouden vanaf dat moment overal hetzelfde zijn.

Zij was een krachtige en wijze vrouw. Zowel in zaken van kerkelijke als politieke aard kwamen de invloedrijkste personen van die dagen haar om raad vragen. Ze stierf na een zes jaar durend pijnlijk ziekbed.